

AUTOR RAPORTU

Dariusz Tłoczyński

jest profesorem w Katedrze Rynku Transportowego na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego. W 2016 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ekonomicznych, dyscyplinie ekonomia. Uczestnik wielu szkoleń i warsztatów lotniczych organizowanych przez University of Westminster w Londynie. Od wielu lat prowadzi badania naukowe w zakresie funkcjonowania i analizy rynku transportu lotniczego. Jest autorem i współautorem kilkudziesięciu publikacji książkowych oraz artykułów naukowych z zakresu transportu lotniczego, w tym monografii „Konkurencja na polskim rynku usług transportu lotniczego” – Gdańsk 2016 r. Autor raportów „Rynek lotniczy” z lat 2012-2016.

WPROWADZENIE

Po raz kolejny oddajemy do Państwa rąk raport obejmujący najważniejsze obszary funkcjonowania rynku usług transportu lotniczego. Przedstawiono w nim najważniejsze elementy mające wpływ na funkcjonowanie światowego, europejskiego i polskiego rynku. Wskazano na wybrane problemy badawcze oraz na główne kierunki rozwoju transportu lotniczego w Polsce i na świecie.

Rynek usług transportu lotniczego, jako podsystem ogólnosiwiatowego rynku usług transportowych, z punktu ekonomicznego jest określany jako wszelkie stosunki wymienne zachodzące pomiędzy sprzedawcami (przewoźnikami, portami lotniczymi), reprezentującymi stronę podaży, a nabywcami (pasażerami, kontrahentami, przewoźnikami¹) reprezentującymi stronę popytu na usługi transportu lotniczego, popartego odpowiednim funduszem nabywczym. Ponadto rynek należy określić jako miejsce spotkania kupujących i sprzedających usługi lotnicze po określonej cenie z uwzględnieniem uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych².

Z technologicznego punktu widzenia transport lotniczy jest najmłodsza, a zarazem najszybciej rozwijająca się gałęzią transportu. W ujęciu rynkowym wskazane powyżej cechy, uzupełnione o innowacyjność i bezpieczeństwo, a przede wszystkim szybkość, powodują rozwój rynku usług transportu lotniczego. Zastosowanie funkcjonalnych rozwiązań, nowoczesnych systemów organizacji i zarządzania oraz wdrażanie postępu technologicznego³ przyczynia się do rozwoju współczesnej gospodarki światowej. Stąd też gałąź transportu lotniczego jest określana jako filar globalizacji⁴.

W 2016 r. na światowym rynku producenci usług przewozowych zwiększyli podaż usług, co wpłynęło na spadek rzeczywistych kosztów podróży, zwiększenie dostępności, co w konsekwencji przełożyło się na sposób podziału zarządzanych środków pieniężnych (pasażerowie przeznaczili 1% światowego PKB na transport lotniczy).

Eksperti szacują, że w wyniku rozwoju gospodarczego nastąpiło zmniejszenie kosztów funkcjonowania transportu lotniczego o 50%. Jednocześnie analizowana gałąź przyczyniła się do zwiększenia dochodów w 2016 r. o ok. 124 mld USD z tytułu podatku oraz o ponad 69 milionów USD z pośrednich źródeł. Właściciele akcji przedsiębiorstw transportu lotniczego odnotowali zyski, zdaniem analityków wskaźniki kredytowe były dobre, a wskaźniki bilansowe były stabilne. Najwięksi przewoźnicy lotniczy w Ameryce Północnej osiągnęli lepsze wyniki finansowe niż w 2015 r.

Warunki i ograniczenia dostępu do przewozów w obrębie rynków międzynarodowych formułowane są przez państwo. Poprzez wybrane organy sprawuje ono kontrolę nad ruchem lotniczym odbywającym się w jego granicach, co z kolei wynika z suwerenności każdego państwa w jego przestrzeni powietrznej. Jednak na świecie dąży się do pełnej liberalizacji rynku. W tym celu rządy wprowadzają szereg aktów normatywnych, które przyczyniają się do rozwoju gałęzi.

Niniejszy raport składa się z trzech części: pierwsza z nich jest poświęcona problematyce światowej. Przedstawiono najważniejsze dane charakteryzujące światowy rynek przewoźników i portów lotniczych, wskazano na czynniki wpływające na rozwój transportu lotniczego. W drugiej części przedstawiono polski rynek usług transportu lotniczego w ujęciu statystycznym oraz dokonano analizy zachowań pasażerów korzystających z polskich portów lotniczych. Trzecia część jest poświęcona wyzwaniom, przed którymi stoi polski rynek transportu lotniczego, omówiono problematykę rozwoju polskiego rynku wobec wyzwań otoczenia.

W trakcie przygotowania niniejszej publikacji wykorzystano szereg materiałów upublicznionych przez różne organizacje i przedsiębiorstwa lotnicze, m.in. The World Airline Report, World Airport Ranking 2016, Airbus Global Market Forecast 2017-2035, Current Market Outlook 2017-2035 oraz statystyki Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

Mam nadzieję, że raport spotka się z życzliwym przyjęciem szerokiego grona czytelników. W pierwszej kolejności rekomenduję go osobom, które zajmują się problematyką lotniczą, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej, w następnej – studentom zainteresowanym zdobywaniem i poszerzaniem wiedzy w zakresie analizowanej gałęzi, a w dalszej kolejności tym wszystkim, którzy pragną poznać i zrozumieć funkcjonowanie rynku transportu lotniczego.

Warszawa, październik 2017 r.

prof. UG dr hab. Dariusz Tłoczyński,
Uniwersytet Gdański

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	8
1. ŚWIATOWY RYNEK LOTNICZY.....	9
1.1. Ogólne problemy funkcjonowania światowego rynku usług transportu lotniczego	9
1.1.1. Bezpieczeństwo.....	9
1.2. Analiza danych operacyjnych	9
1.2.1. Przewozy pasażerskie i cargo	10
1.2.2. Alianse racjonalizują globalny rynek.....	11
1.2.3. Porty lotnicze – świat.....	13
1.2.4. Porty lotnicze – Europa	15
1.2.5. Porty lotnicze – transport	17
1.2.6. Podaż usług transportu lotniczego	17
1.3. Relacje ekonomiczne na światowym rynku transportu lotniczego	19
1.3.1. Sytuacja finansowa światowego transportu lotniczego.....	20
1.4. Kierunki rozwoju transportu lotniczego.....	24
1.4.1. Znaczenie transportu lotniczego dla gospodarki będzie rosło.....	24
1.4.2. Perspektywy rozwoju transportu lotniczego w świetle badań producentów statków powietrznych	25
1.4.3. Polityka transportowa w odniesieniu do transportu lotniczego – wybrane problemy	26
1.4.4. Strategia Lotnicza dla Europy.....	27
2. POLSKI RYNEK LOTNICZY	30
2.1. Uwarunkowania funkcjonowania polskiego rynku usług transportu lotniczego.....	30
2.2. Polski rynek usług transportu lotniczego na tle światowym	30
2.3. Charakterystyka wybranych podmiotów transportu lotniczego funkcjonujących w Polsce	31
2.3.1. Polskie Linie Lotnicze LOT	32
2.3.2. Porty lotnicze.....	34
2.3.3. Klasyfikacja portów lotniczych.....	36
2.4. Analiza danych operacyjnych polskiego rynku usług transportu lotniczego	37
2.4.1. Przewoźnicy	38
2.4.2. Udział polskich portów w ruchu lotniczym.....	39
2.4.3. Rozwój przewoźników niskosztowych.....	43
2.4.4. Przewozy czarterowe.....	45
2.5. Zachowania i profil pasażerów korzystających z polskich portów lotniczych	48
3. PROBLEMY POLSKIEGO RYNKU USŁUG TRANSPORTU LOTNICZEGO	53
4. PODSUMOWANIE.....	56